

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Minden, 2017-ben, illetve azután kezdett tanárszakos hallgató számára kötelező az anyanyelvi kritériumvizsgát a tanulmányaik 1–6. féléve folyamán letenni.¹ A kritériumvizsga 0 kreditértékű, szóbeli és írásbeli részből áll. A komplex szóbeli és írásbeli vizsga célja a tanári hivatáshoz szükséges anyanyelvi kompetencia mérése. A szóbeli vizsga részei: kommunikáció, retorika. Az írásbeli vizsga részei: magyar helyesírás és nyelvi normativitás, magyar nyelvhelyesség. A szóbeli vizsgát a hallgatók bizottság előtt teszik, az írásbeli vizsga teszt kitöltéséből áll.

A végső érdemjegyhez a fenti négy résztárgy mindegyike 25%-ban járul hozzá. 0%-ra teljesített résztárgy esetében a kritériumvizsga érvénytelen. Elégtelenre teljesített résztárgy esetén a kritériumvizsga eredménye elégtelen.

Érdemjegyek:

81%–100%	jebes
71%–80%	jó
61%–70%	közepes
51%–60%	elégészes
0%–50%	elégtelen

Az anyanyelvi kritériumvizsga követelményei (témakörök, a felkészüléshez szükséges kötelező és ajánlott irodalom felsorolásával) alább olvashatók.

A vizsga letételének nem feltétele felkészítő kurzuson való részvétel. A KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszéke az anyanyelvi kritériumvizsga felkészítésére, a szabadon választható tantárgyak kreditértékének terhére hirdet nem kötelező jelleggel felkészítő tantárgyat, amelyet a hallgatók egyéni érdeklődésük és igényük alapján szabadon választhatnak. E felkészítő tantárgy a TNM 9004 *Anyanyelvi ismeretek* (2 kredit, heti 1x2 óra) című kurzus. Aki a fenti kurzust eredményesen elvégzi, az anyanyelvi kritériumvizsgán mentességet élvez.

Eredményes felkészülést, sok sikert kívánunk!

¹ **Figyelem!** A 2013 szeptemberétől érvényes mintatanterven lévő hallgatók számára kötelezően elvégzendő a 4 nyelvészeti kritériumtárgy (TKR010 Nyelvi normativitás, TKR011 Helyesírási gyakorlatok, TKR012 Kommunikációs gyakorlatok, TKR013 Retorikai gyakorlatok); anyanyelvi kritériumvizsgát nekik nem kell tenni. A 2014 szeptemberétől és az azután érvényes mintatanterven lévő hallgatók számára kötelező anyanyelvi kritériumvizsgát tenni tanulmányaik 1–6. féléve folyamán. Az anyanyelvi kritériumvizsga követelményeiről, a kritériumvizsgára felkészítő kurzus(ok)ról a Magyar Nyelvtudományi Tanszék honlapján található tájékoztató nyújt további információkat: <http://www.kre.hu/nyelveszet>.

A 2013 szeptemberétől érvényes mintatantervről 2014 szeptemberétől érvényes mintatantervre váltott hallgatók esetében a 2013–2014-es tanévben elvégzett nyelvészeti kritériumtárgyak TNM9xxx-es kódú szabadon választható tárgyakkal tekinthetők ekvivalensek. Az anyanyelvi kritériumvizsgával kapcsolatosan rájuk is ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint a 2014-ben vagy később kezdett hallgatókra.

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

Témakörök és szakirodalom a „Helyesírás” résztémához az Anyanyelvi kritériumvizsgára

(A témakörök után az AkH¹². vonatkozó szabálypontjai olvashatók.)

1. A magyar helyesírás jellemzése. A magán- és mássalhangzók jelölése. Az ábécé. A betűrendbe sorolás (AkH¹². 1–16.)
2. A kiejtés szerinti írásmód (AkH¹². 17–47.)
3. A szóelemző írásmód (AkH¹². 48–84.)
4. A hagyományos írásmód (AkH¹². 85–90.)
5. Az egyszerűsítő írásmód (AkH¹². 91–93.)
6. A különírás és az egybeírás (AkH¹². 94–141.)
7. A kis és a nagy kezdőbetűk (AkH¹². 142–151.)
8. Az egyes tulajdonnévfajták helyesírása:
  - a személy-, állat- és tárgynevek (AkH¹². 153–171.)
  - a földrajzi nevek, a csillagászati elnevezések (AkH¹². 172–185.)
  - az intézménynevek (AkH¹². 186–192.)
  - a márkanévek, kitüntetések és díjak neve, a címek, tulajdonnevek köznevesülése (AkH¹². 193–201.)
9. Az idegen szavak helyesírása (AkH¹². 202–222.)
10. Az elválasztás (AkH¹². 223–238.)
11. Az írásjelek (AkH¹². 239–275.)
12. A rövidítések, a jelek és a mozaikszók (AkH¹². 276–289.)
13. A számok helyesírása. A keltezés. Az óra és a perc írása (AkH¹². 290–300.)

Kötelező szakirodalom

AkH¹². = *A magyar helyesírás szabályai*. 12. kiadás. 2015. Budapest: Akadémiai Kiadó.

Erősen ajánlott továbbá a következő mű részletes magyarázatainak olvasása az AkH¹². szabályain kívül:

OH. = Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila szerk. 2004. *Helyesírás*. Budapest: Osiris Kiadó.

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

Ajánlott szakirodalom

- Bozsik Gabriella szerk. 2005–2007. *Két évtized a helyesírásért*. Eger: EKF Líceum Kiadó. Bozsik Gabriella – Ludányi Zsófia szerk. 2019. *Szabályzat, oktatás, gyakorlat: helyesírásról sokszínűen. A 2015-ös és a 2017-es Nagy J. Béla helyesírási verseny előadásai, feladatai és egyéb tanulmányok*. Eger: Líceum Kiadó.
- Bozsik Gabriella – V. Raisz Rózsa szerk. 1996. *Helyesírásunk elvi és gyakorlati kérdéseiből*. Eger: Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola.
- Deme László – Fábíán Pál – Tóth Etelka szerk. 2005. *Magyar helyesírási szótár*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Fábíán Pál 2003. *A földrajzi nevek helyesírása*. Budapest: Akadémiai Kiadó. Fercsik Erzsébet 1995. *Helyesírási kalauz*. Budapest: Korona Kiadó.
- Kugler Nóra – Lengyel Klára – Markó Alexandra – Mártonfi Attila szerk. 2001. *Helyesírási diákszótár*. Budapest: Korona Kiadó.
- Szathmári István 1995. *A magyar helyesírás alapjai*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Gyakorlókönyvek

- Fercsik Erzsébet 2016. *Helyesírási munkafüzet. Feladatok A magyar helyesírás szabályai 12. kiadásához*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Hernádi Sándor 2016. *Helyesírási önképző. A magyar helyesírás szabályai új, 12. kiadása alapján*. Budapest: Móra Könyvkiadó.
- Cs. Nagy Lajos 2018. *A tulajdonnevek helyesírása. Munkafüzet a különböző típusú nevek, címek írásához*. Anyanyelvi kompetenciafejlesztő munkafüzetek 9. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Cs. Nagy Lajos 2018. *Hangjelölési munkafüzet. Feladatok helyesírásunk alapelveinek gyakorlásához*. Anyanyelvi kompetenciafejlesztő munkafüzetek 10. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Cs. Nagy Lajos 2018. *Egybeírás és különírás munkafüzet. Feladatok az egyszerű és összetett szavak helyesírásához*. Anyanyelvi kompetenciafejlesztő munkafüzetek 11. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Interaktív magyar nyelvtan. CD-ROM*. 2002. Kossuth Kiadó.

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

Témakörök és szakirodalom a „Nyelvi normativitás, magyar nyelvhelyesség” résztémához az Anyanyelvi kritériumvizsgára

1. Alaktani jelenségek

Az ikes ragozás; A suksükölés és szukszükölés; A nákolás; A *-nók, -nők* toldalék; A felszólítás nyelvi eszközei; Közszavak és településnevek határozóragjai; A *-t* tárgyrag; A többalakú, többváltozatú tövek (*ajtó-ajtaja, szók-szavak* stb.); Melléknevek, határozószók fokozása; Többvonzatú határozók; A *-tlan, -tlen, -talan, -telen* képző; A *-beli, -beni, -bani* és *-bóli, -bőli* toldalék; A kötőhangzó szerepe.

Kötelező irodalom

É. Kiss Katalin 2004. *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest: Osiris Kiadó. 52–65.

Kontra Miklós, Gondolatok a (-bVn) és a (-bV) nyelvi változókról. In: Sándor Klára (szerk), *Nyelvi változó – nyelvi változás. A 9. Élőnyelvi Konferencia (Szeged, 1996. augusztus 22–24.) előadásai*. Szeged: JGyF Kiadó. 9–22.

Sinkovics Balázs, *Nyelvi változók, nyelvi változások és normatív szabályozás*. Doktori értekezés. Szegedi Tudományegyetem, Szeged. 2011. 34–51, 89–109. http://doktori.bibl.u-szeged.hu/828/1/sinkovics_phd_dissz.pdf

Zimányi Árpád 2001. *Nyelvhelyesség*. Harmadik, bővített kiadás. Eger: Líceum Kiadó. 68–74, 78–83, 85–90.

2. Igekötők

Az igekötők használata; Az igekötők használatának újabb jelenségei.

Kötelező irodalom

É. Kiss Katalin 2004. *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest: Osiris Kiadó. 25–31.

Sinkovics Balázs, *Nyelvi változók, nyelvi változások és normatív szabályozás*. Doktori értekezés. Szegedi Tudományegyetem, Szeged. 2011. 110–126. http://doktori.bibl.u-szeged.hu/828/1/sinkovics_phd_dissz.pdf

Zimányi Árpád 2001. *Nyelvhelyesség*. Harmadik, bővített kiadás. Eger: Líceum Kiadó. 75–78, 94–95.

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

---

3. Igenevek

A befejezett melléknévi igenév használata; Az állítmányi szerepű határozói igenév használata; A beálló melléknévi igenév használata.

Kötelező irodalom

É. Kiss Katalin 2004. *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest: Osiris Kiadó. 31–37.

Zimányi Árpád 2001. *Nyelvhelyesség*. Harmadik, bővített kiadás. Eger: Líceum Kiadó. 91– 94, 95– 97.

4. Névmások és kötőszók

A vonatkozó névmások használata; Személyes vagy mutató névmás?; A kötőszók használata, szórendje.

Kötelező irodalom

É. Kiss Katalin 2004. *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest: Osiris. 43–52.

Sinkovics Balázs, *Nyelvi változók, nyelvi változások és normatív szabályozás*. Doktori értekezés. Szegedi Tudományegyetem, Szeged. 2011. 52–69. http://doktori.bibl.u-szeged.hu/828/1/sinkovics_phd_dissz.pdf

Zimányi Árpád 2001. *Nyelvhelyesség*. Harmadik, bővített kiadás. Eger: Líceum Kiadó. 104— 108.

5. Szerkezeti átrendeződés, szerkezetvegyülés

Az *-e* kérdőszócska használata; *Természetesen/valószínűleg/nyilvánvalóan...*; A szerkezetvegyülés esetei: *nehogy* kötőszós mondatok, állapothatározós kifejezések, főnévi igeneves szerkezetek.

Kötelező irodalom

É. Kiss Katalin 2004. *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest: Osiris Kiadó. 16–25.

Zimányi Árpád 2001. *Nyelvhelyesség*. Harmadik, bővített kiadás. Eger: Líceum Kiadó. 115– 117.

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

---

6. Szókészlet

A szókincs bővítése idegen szavakkal; A szókincsbővítés egyéb módjai, szóalkotásmódok; A morfológiai tudás szerepe az új szavak megértésében és megítélésében; Divatszók; Rokont értelmű szavak; Közhelyek; Terpeszkedő kifejezések; Szólások; Névadási kérdések.

Kötelező irodalom

É. Kiss Katalin 2004. *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest: Osiris Kiadó. 73–87.

Zimányi Árpád 2001. *Nyelvhelyesség*. Harmadik, bővített kiadás. Eger: Líceum Kiadó. 33–55, 59–61, 63–68.

7. Nyelvi mítoszok, nyelvi babonák

Hétköznapi, népi vélekedések a nyelvről; Nyelvi mítoszok; Nyelvi babonák.

Kötelező irodalom

Zimányi Árpád szerk. 2008. *Beszédművelés, nyelvi norma*. Eger: EKF Líceum Kiadó. 163–182.

8. Nyelvi illemszabályok

Köszönés; Bemutatkozás, bemutatás; Telefonbeszélgetés; E-mail írása; Megszólítás; Tegezés és magázás; Stílus.

Kötelező irodalom

É. Kiss Katalin 2004. *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest: Osiris Kiadó. 87–91.

Zimányi Árpád 2001. *Nyelvhelyesség*. Harmadik, bővített kiadás. Eger: Líceum Kiadó. 56–58.

Ajánlott szakirodalom

Domonkosi Ágnes – Lanstyák István – Posgay Ildikó (szerk.) 2007. *Műhelytanulmányok a nyelvművelésről*. Dunaszerdahely–Budapest: Gramma Nyelvi Iroda–Tinta Könyvkiadó.

Heltainé Nagy Erzsébet 2008. A normativitás mint értékszempont a nyelvművelésben és a nyelvi

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

---

tanácsadásban. *Magyar Nyelvőr* 132: 265–278.

Kontra Miklós 2003. Felcserélő anyanyelvi nevelés vagy hozzáadó? *Magyar Nyelvjárások* 41: 355–358.

Kontra Miklós 2010. *Hasznos nyelvészet*. Somorja: Fórum Kisebbségkutató Intézet.
<http://mek.oszk.hu/08700/08745/08745.pdf>

Nádasdy Ádám 2003. *Ízlések és szabályok*. Budapest: Magvető.

Szepesy Gyula 1986. *Nyelvi babonák*. Budapest: Gondolat Kiadó.
<http://mek.oszk.hu/01600/01688/01688.htm>

Tolcsvai Nagy Gábor 1998. A nyelvi norma. *Magyar Nyelvőr* 122 (2): 201–213.

Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.) 2017. *A magyar nyelv jelene és jövője*. Budapest: Gondolat Kiadó.

H. Varga Márta 2019. *Változó anyanyelvünk. Írások a magyar nyelvről*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

Ajánlott továbbá az alábbi, gyakorlati segítséget nyújtó kézikönyvek alapos tanulmányozása

Balázs Géza 2002. *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina Kiadó.

Balázs Géza – Zimányi Árpád (szerk.) 2007. *Magyar nyelvhasználati szótár*. Celldömölk: Paus-Westermann.

Grétsy László – Kemény Gábor (szerk.) 2005. *Nyelvművelő kézisztár*. Második, javított és bővített kiadás. Budapest: Tinta Könyvkiadó.

Tótfalusi István 1997. *Magyar nyelvhelyességi kézisztár A–Z-ig*. Budapest: Merényi Kiadó.

Témakörök és szakirodalom a „Kommunikációs gyakorlatok” résztémához az Anyanyelvi kritériumvizsgára

1. A kommunikáció meghatározása, fogalma

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. A kommunikáció meghatározása, fogalma, alaptételei. Nyelvi kompetencia – kommunikációs kompetencia. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálához*. Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 13–20. (1. fejezet)

2. A kommunikáció alaptételei

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. A kommunikáció meghatározása, fogalma, alaptételei. Nyelvi kompetencia – kommunikációs kompetencia. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálához*. Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 13–20. (1. fejezet)

3. A kommunikáció típusai, válfajai

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. A kommunikáció típusai és tényezői. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálához*. Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 21–28. (2. fejezet)

4. A kommunikáció tényezői

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. A kommunikáció típusai és tényezői. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálához*. Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 21–28. (2. fejezet)

5. Kommunikációs modellek típusai I.: Lasswell, Shannon–Weaver és Gerbner modellje

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. Kommunikációs modellek típusai. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálathoz*. Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 29–37. (3. fejezet)

6. Kommunikációs modellek típusai II.: Newcomb, Westley–MacLean, Dance és Jakobson modellje

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. Kommunikációs modellek típusai. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálathoz*. Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 29–37. (3. fejezet)

7. A nem verbális kommunikáció

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. A nem verbális kommunikáció. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálathoz*. Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 38–45. (4. fejezet)

8. Kommunikátorok típusai: az asszertív, a szubmisszív és az agresszív kommunikátor verbális és nem verbális jellemzői

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. A hatékony kommunikáció: az asszertivitás, a meghallgatás és az empátiakeltés. Kommunikáció a gyakorlatban: technikai alapok. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálathoz*. Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 67–79. (8. fejezet)

9. A hatékony kommunikáció: az asszertivitás, az aktív meghallgatás és az empátiakeltés

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. A hatékony kommunikáció: az asszertivitás, a meghallgatás és az empátiakeltés. Kommunikáció a gyakorlatban: technikai alapok. In: uő.: *Kommunikációs*

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

---

gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálathoz. Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 67–79. (8. fejezet)

10. Kommunikáció konfliktushelyzetben: kérés megfogalmazása, kérés elutasítása, kifogások, reklamációk, kritika kezelése

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. Kommunikációs konfliktusok: kérés megfogalmazása, kérés elutasítása, kifogások, reklamációk, kritika kezelése. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálathoz.* Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 80–90. (9. fejezet)

11. A tömegkommunikáció funkciói. A tömegkommunikációs eszközök fejlődéstörténete

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. A tömegkommunikáció. A tömegkommunikáció funkciói. A tömegkommunikációs eszközök fejlődéstörténete. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálathoz.* Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 91–96. (10. fejezet)

12. Kultúraközi kommunikáció

Kötelező irodalom

Sólyom Réka 2014. Kultúraközi kommunikáció. In: uő.: *Kommunikációs gyakorlatok. Kari jegyzet a Kommunikációs gyakorlatok című tárgy oktatásához és az Anyanyelvi kritériumvizsgálathoz.* Budapest: KRE BTK – Patrocinium Kiadó. 106–114. (12. fejezet)

Ajánlott szakirodalom

Angelusz Róbert 1995. *Kommunikáló társadalom.* Budapest: Ferenczy Könyv- és Lapkiadó.

Aronson, Elliot 2003. *A társas lény.* Budapest: KJK-Kerszöv.

Árva Anett 2003. A manipuláció és a meggyőzés pragmatikája a magyar reklámszövegekben. In:

Bibok Károly – Németh T. Enikő szerk. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XX.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 11–35.

Buda Béla 2000. *A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei.* Budapest: Animula Egyesület. 33–46. Letölthető: <http://mek.oszk.hu/02000/02009/02009.htm>

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

- Buda Béla 2001. Az elektronikus kommunikációs kultúra árnyoldalai? Aggályok és tények az internet és a mobiltelefon visszaélő, ill. túlhasználásával kapcsolatban. In: Nyíri Kristóf szerk. *A 21. századi kommunikáció új útjai*. MTA Filozófiai Kutatóintézete. Budapest. 76–104.
- Fercsik Erzsébet–Raácz Judit 2004. *Kommunikáció szóban és írásban*. Budapest: Krónika Nova Kiadó.
- Fercsik Erzsébet–Raácz Judit 2006. *Kommunikáció és nyelvhasználat*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Forgách József 1993. *A társas érintkezés pszichológiája*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Gászpóré Réka 2010. *Bevezetés a kommunikációelméletbe: a kommunikáció jelensége*. Kolozsvár: Scientia Kiadó.
- Hidasi Judit 2004. *Interkulturális kommunikáció*. Budapest: Scolar Kiadó.
- Holló Dorottya 2008. *Értsünk szót! Kultúra, nyelvtanítás, nyelvhasználat*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Németh Erzsébet 2002. *Az önismeret és a kommunikációs készség fejlesztése*. Budapest: Századvég Kiadó.
- Schmidt, Thomas 2009. *Konfliktuskezelési tréninggyakorlatok*. (Ford. Szőke Zsófia Eszter). Miskolc: Z-Press.

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

Témaajánlatok „Retorika” tárgyból az Anyanyelvi kritériumvizsgára

Feladat: 5 perces, szabadon elmondott érvelő beszéd előadása és beadása (max. 3 gépelt oldal). Pro-kontra érvelés, állásfoglalás.

A beszéd kötelező elemei:

- kapcsolat a hallgatókkal;
- elővázlat;
- kifejtés érvekkel, ellenérvekkel, példákkal;
- átvezető mondatok, összekötő elemek;
- összegzés, személyes álláspont megfogalmazása;
- alakzatok és stíluseszközök alkalmazása;
- memoriter.

Témák (közülük egyet kell kiválasztani és kidolgozni, kinyomtatva benyújtani és szóban előadni):

1. Szükség van-e a bölcsészeti tudományokra a 21. században?
2. Szükség van-e művészetekre a 21. században?
3. Szükség van-e rendszeres sportolásra?
4. Használhatnak-e e-bookot az általános és középiskolában?
5. Szükség van-e a családon belüli erőszak törvényi szabályozására?
6. Hús vagy zöldség?
7. A férfi dolgozik, a nő „otthon van”?
8. Család vagy karrier?
9. Család vagy önmegvalósítás?
10. Gyermekek vagy gyermekek?
11. Családi élet vagy egyedüllét?
12. Otthon vagy külföldön?
13. Kelet vagy Nyugat? (hatalom, kultúra, jövő)
14. Lenne-e Magyarországon köztársasági elnök?
15. Lenne-e Magyarországon középiskolai tanár?
16. Lenne-e Magyarországon orvos?

TKR 015 Anyanyelvi kritériumvizsga

Érvényes: a KRE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar osztatlan tanári szakjaira 2017-től felvételt nyert hallgatók számára. Készítette: KRE BTK MNYIKI Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Közzétéve: 2019. november 4.

---

17. Diploma vagy szakma?
18. Hajléktalanok az utcán. Jó vagy rossz?
19. Koldusok az utcán. Jó vagy rossz?
20. Abortusztörvény²
21. Eutanázia (kegyes halál) engedélyezése
22. Halálbüntetés visszaállítása
23. Kutya vagy macska?
24. Város vagy falu?
25. Tegezés vagy magázás?

A felkészüléshez a kötelező szakirodalom

Aczél Petra 2001. *Retorika. A szóból épült gondolat. Gyakorlókönyv.* Budapest: Krónika Nova Kiadó.

További ajánlott szakirodalom

Adamik Tamás – A. Jászó Anna – Aczél Petra 2004. *Retorika.* Budapest: Osiris Kiadó. Margitay

Tihamér 2004. *Az érvelés mestersége.* Budapest: Typotex Kiadó.

Róka Jolán szerk. 2003. *Szónoklatok nagykönyve iskolaigazgatóknak.* Budapest: Raabe Kiadó.

Sólyom Réka 2011. Retorika a gyakorlatban. In: Dobolán Katalin szerk. *Magyar nyelv – Tanári Kincsestár.* 19. kiegészítő kötet, 2011. szeptember. Budapest: Raabe Kiadó.

Szabó G. Zoltán, Szörényi László 1988. *Kis magyar retorika. (Fogalommutatóval.)* Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Szálkáné Gyapay Márta 1999. *Gyakorlati retorika.* Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. Wacha Imre 1994. *A korszerű retorika alapjai.* Budapest: Szemimpex Kiadó.

² A 20–25. témák forrása Aczél Petra *Retorika. A szóból épült gondolat. Gyakorlókönyv* című könyve (155. o.)